

Zondag 28 april 2024

5e zondag van Pasen.

Lezingen: 1. Johannes 3, 18-24; Johannes 15, 1-8

Overweging

Wij zweven tussen Pasen en Pinksteren op deze 5e zondag van Pasen. Wat betekent de Verrijzenis van Jezus voor ons? Dat wij zonder meer met Pinksteren open kunnen staan voor de Heilige Geest? Is het zó gemakkelijk?

Wat betekent Verrijzenis voor ons? Wat Verrijzenis betekent kun je niet zomaar aanwijzen. Huub Oosterhuis probeert dit tastend te zoeken, te verwoorden met de volgende liedtekst:

'Nu nog met halve woorden,

Hier en daar

Kijkend in donk're spiegels,

Bijna waar,

Blijven wij vreemden die zien en weer vergeten,

Doen in den blinde wat moet, maar ongeweten.

Dan, eenmaal, wordt wat niet bestaat:

Wij zullen opengaan

En zien en horen

Oog in oog

Van mens tot mens verstaan'

(Einde citaat)

Johannes vertelt ons over Jezus op het moment, dat Jezus zijn leerlingen bijna gaat verlaten. Hun samenzijn is één van de laatste kansen, waarin Jezus hen een hart onder de riem kan steken. Jezus, die zelf moet loslaten en zoekt naar woorden en gelijkenissen, waar de leerlingen steun aan kunnen ontleen.

Als wij ons proberen te verplaatsen in de situatie, waarin het óók voor Zijn leerlingen duidelijk moet zijn, dat het afscheid nadert, dan kunnen we ons misschien voorstellen, dat het samenzijn heel intiem en ontroerend is. Heel intens. Elk woord en de intentie waarmee het wordt gezegd, doet er toe.

Jezus probeert zijn leerlingen vooral te bemoedigen. Misschien is Hij wel bang, dat niet alles wat Hij met zijn leerlingen heeft opgebouwd, beklijft. Misschien is Hij bezorgd, dat ze het toch laten afweten, dat ze straks terugvallen in het oude. Dat ze Hem en ook elkaar los zullen laten.

Het verhaal, de gelijkenis van de wijnstok en de ranken, moet Johannes erg hebben aangesproken en daarom getuigt hij er van. Jezus fungeert in deze gelijkenis als wijnstok, Zijn volgelingen als ranken. God, die als 'Vader' wordt aangeduid (waar wij tegenwoordig ook 'Eeuwige' zeggen, of 'Moeder'), God, de Vader, is de wijnbouwer in deze gelijkenis, de Vader, die de wijnstok met zorg omgeeft en deze veel vruchten doet dragen. Dit doet Hij door het ondeugdelijke weg te snoeien en uit te zuiveren.

Jezus zegt, 'Ik ben de wijnstok en mijn Vader de wijngaardenier. Als één van mijn ranken géén vrucht draagt, snoeit Hij die weg. En als een rank wél vrucht draagt, snoeit Hij die bij, zodat ze gezuiverd wordt en. Of rijkelijker vrucht draagt.'

Hij vervolgt: 'Laten we met elkaar verbonden blijven, jullie en ik, want zoals een rank geen vruchten kan dragen uit eigen kracht, maar alleen als ze verbonden blijft met de wijnstok, zó kunnen ook jullie geen vrucht dragen, als je niet met mij verbonden blijft. Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken'.

Wij voelen wel, dat er hier sprake is van een diepe verbondenheid tussen Jezus met zijn volgelingen en de Eeuwige. Die verbondenheid is van levensbelang voor de leerlingen, vroeger en nu. Tegelijkertijd blijkt dat die verbondenheid pas echt van waarde is, als die in het goede perspectief staat. Wanneer die verbondenheid met elkaar en de Eeuwige geënt is op de mens, die leeft, zoals door God bedoeld. Pas dan is er sprake van een bestaan, waarin echt leven en vrede mogelijk is.

Het beeld van God als wijnbouwer laat ons zien, dat God zich om ons wil bekommeren. Binnen de Joodse traditie wordt dit beeld al gebruikt. In Jesaja 5 van het eerste testament wordt Gods liefde voor Zijn wijngaard bezongen. Hoe die omringd wordt met zorg, maar ook hoe diezelfde wijngaard in verval raakt en verwildert, zodat er alleen nog distels en doornen opschieten.

Het zijn beelden om aan te geven, wat er gebeurt wanneer Gods volk niet meer handelt naar wat goed is in de ogen van God en in de ogen van de mensen. Wanneer het recht wordt vertrapt en verkracht en de kleine man slachtoffer wordt van de machtige.

Wanneer je deze woorden van Jesaja laat mee resoneren in de woorden van Johannes, gaan de woorden over de wijnstok veel sterker spreken. Dan kunnen we ons goed voorstellen hoe vreselijk het kan zijn, wanneer een wijngaard overwoekerd wordt door distels en doorns.

Zoals gezonde ranken aan een wijnstok tot mooie druiven kunnen leiden, zo kan onderlinge verbondenheid en omzien naar elkaar leiden tot solidariteit en uitsluiting voorkomen. Maar daarvoor is beslist ook nodig om kritisch naar onszelf te blijven. Zoals sommige ranken die niet de gewenste groei hebben of verstikkend werken voor de overige ranken, kundig gesnoeid worden, zó zullen wij soms moeten inbinden, een andere koers gaan varen of een stapje terug doen.

En om binnen de gelijkenis te blijven: zoals de gezonde grillig gevormde wijnranken allemaal in verbondenheid één grote bloeiende wijnstok vormen, zo willen ook wij ons verbonden voelen en betrokken. Binnen ons gezin, op de werkvloer, binnen een vrijwilligers organisatie en binnen onze geloofsgemeenschap.

Wanneer we samen verantwoordelijkheid proberen te dragen, wanneer we respectvol om proberen te gaan met relaties en wanneer we open durven te staan voor de onnoembare God, dán kunnen we iets waarmaken van een wereld waarin we met elkaar verbonden zijn.

Wij kunnen niet voorkomen, dat mensen geheel op zichzelf worden teruggeworpen. Misschien weet u zelf hoe dat voelt of kent u mensen in uw omgeving. Vaak is dit het gevolg van dingen, waar die personen zelf geen invloed op hebben. We zien dat in ons eigen land bijvoorbeeld bij mensen, die geen werk meer hebben en daardoor geïsoleerd raken. Door politieke beslissingen in het verleden zijn mensen in financiële problemen terecht gekomen. Wereldwijd zijn mensen op drift geraakt door honger, dorst en geweld. En dagelijks sneuvelen er mensen in oorlogsgebieden of door stqmmengeweld.

Op grote schaal staan we machteloos. Maar onze samenleving op kleinere schaal, onze regio, ons dorp en onze geloofsgemeenschap: die kunnen altijd weer verbondenheid en betrokkenheid gebruiken.

Ranken vragen onderhoud. Snoeien doet bloeien. Dit weten we allemaal. Vooral degenen, die zelf hun tuinen planten onderhouden. Iets weghalen, waardoor er plaats, licht en ruimte komt voor iets anders.

Ons samenzijn met elkaar kan niet zonder onderhoud. En daarom spreken we met elkaar achterin de kerk, in de wandelgangen of gewoon bij de Spar. Tijdens vergaderingen of bij het schoonhouden van het kerkhof. En eens in de zoveel tijd organiseren sommigen van ons een symposium, waarin we elkaar ontmoeten en de tijd nemen om met elkaar van gedachten te wisselen. Ondanks verschillen van mening leidt dit tot een grote verbondenheid.

Ons geloof kan niet zonder onderhoud. Jezus vraagt ons vandaag uitdrukkelijk, blijf met mij verbonden. Wat betekent dat voor ons?

Allereerst dat wij Zijn woorden ter harte nemen, ons leven voortdurend toetsen aan Zijn woorden. Ook kunnen wij met Hem verbonden blijven in gebed. Jezus zelf is ons daarin voorgegaan. Geregeld lezen we, dat Hij zich in eenzaamheid terugtrekt om te bidden tot Zijn Vader. Met Hem verbonden blijven betekent tijd vrij maken voor bezinning en gebed. In ons drukke bestaan is het soms misschien raadzaam af en toe de stilte op te zoeken. En misschien komen we daarom op zondag regelmatig naar de kerk. Om in de hectiek van ons bestaan even rust en bezinning te vinden.

Tenslotte: Johannes zegt: we moeten niet alleen zorg hebben of liefhebben met woorden en leuzen, maar ook met concrete daden. Daaraan zijn de gezonde ranken te herkennen. Moge het zo zijn voor ons de komende tijd.

Janine Noten